

Sąd Polubowny

przy Prokuraturii Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej

MEDIACJA ■ KONCYLIACJA ■ ARBITRAŻ

Sąd Polubowny przy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej

Stan na 1 stycznia 2023 r.

Sąd Polubowny przy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej jest właściwy w sprawach sporów, w których jedną ze stron jest:

- Skarb Państwa,
- jednostka samorządu terytorialnego,
- państwowa osoba prawna,
- osoba prawna z udziałem Skarbu Państwa lub państwowej osoby prawnej,
- spółka kapitałowa z udziałem wymienionych podmiotów.

Sąd jest także właściwy do prowadzenia mediacji w postępowaniu administracyjnym z udziałem organu administracji publicznej lub wskazanego wyżej podmiotu.

MEDIACJA

Mediacja jest dobrowolną i poufną metodą rozwiązywania sporów, w której strony z pomocą bezstronnego i neutralnego mediatora prowadzą negocjacje, wypracowując obopólnie satysfakcjonujące porozumienie. Mediacja odbywa się wyłącznie za zgodą stron.

Przystąpienie do mediacji nie wiąże się z obowiązkiem zawarcia ugody, jak również nie przekreśla prawa stron do dochodzenia swoich racji przed sądem w przypadku jej niezawarcia. Wszczęcie mediacji przerywa bieg przedawnienia, a ugoda zawarta przed mediatorem, po jej zatwierdzeniu przez sąd powszechny, ma moc prawną ugody zawartej przed tym sądem.

Mediator jest neutralny wobec stron i ich konfliktu, wspiera przebieg negocjacji, w tym przełamanie pojawiającego się w rozmowach impasu, łagodzi powstające napięcia oraz pomaga stronom w odkryciu ich rzeczywistych interesów, doprowadzając do wypracowania porozumienia i zawarcia ugody.

PRZEBIEG MEDIACJI

Zalety mediacji

Finansowe

- Ograniczenie wydatków
- Wzrost wartości ugody sądowej w przypadku zatwierdzenia
- Brak opłaty sądowej od wniosku za zatwierdzenie ugody
- Zwrot ewentualnej opłaty od pozwu w całości lub w części.

Biznesowe

- Wpływ na rozwiązanie sporu
- Szansa na odbudowę lub utrzymanie dobrych relacji
- Zachowanie korzystnego wizerunku na przyszłość
- Zakończenie stanu niepewności
- Brak ryzyka pogorszenia sytuacji stron.

Czasowe

- Szybsze zakończenie sporu
- Elastyczność
- Odformalizowanie postępowania.

Inne

- Obniżenie kosztów społecznych
- Poufność
- Zawieszenie biegu przedawnienia.

W przypadku braku klauzuli mediacyjnej strony mogą zawrzeć **umowę o mediację**. Mogą to uczynić samodzielnie lub za pośrednictwem Sądu Polubownego, składając **wniosek o zapytanie** drugiej strony, czy wyraża ona zgodę na polubowne rozwiązanie zaistniałego sporu w drodze mediacji.

Najwygodniej skorzystać z formularza (umowa o mediację) dostępnego na stronie internetowej Sądu sp.prokuratoria.gov.pl.

Wypełniając formularz umowy o mediację można wskazać preferowanego Mediatora Stałego Sądu Polubownego. Pomocą w jego wyborze służy **lista Mediatorów Stałych** (patrz str. 14-21) zawierająca zdjęcia oraz krótkie notki biograficzne.

Po wyrażeniu zgody i obopólnej akceptacji mediatora, sprawa zostaje przekazana mediatorowi, który kontaktuje się ze stronami w celu umówienia spotkania mediacyjnego.

1 Spotkania indywidualne

Mediacja rozpoczyna się najczęściej od odrębnych rozmów wstępnych mediatora z każdą ze stron sporu. W ich trakcie mediator omawia zasady mediacji, pozyskuje informacje o konflikcie, jak również bada nastawienie stron wobec problemu, który ma być rozwiązywany. Informacje pozyskane od jednej ze stron nie są i nie mogą być bez jej wyrażonej zgody przekazywane drugiej stronie.

Spotkania indywidualne mogą mieć także miejsce na późniejszym etapie mediacji. Mogą się one odbyć z inicjatywy mediatora, jak również samych stron. Wykorzystuje się je w szczególności w przypadku impasu w rozmowach bądź też, gdy jedna ze stron może nie czuć się komfortowo omawiając pewne kwestie lub analizując propozycje w obecności drugiej strony sporu.

2 Sesje wspólne

Po spotkaniach indywidualnych, strony wraz z mediatorem rozpoczynają sesję wspólną. Następuje etap klaryfikacji, to znaczy ustalenia punktów wspólnych oraz punktów spornych. Strony przy pomocy mediatora ustalają swoje interesy poprzez ich urealnienie, tj. uświadomienie sobie możliwych do osiągnięcia żądań. Mediator zachęca strony do dyskusji i poszukiwania możliwych rozwiązań sporu, które finalnie mają doprowadzić do uzgodnienia jednego rozwiązania, możliwie najpełniej zaspokajającego interesy każdej ze stron, a w konsekwencji do zawarcia ugody.

Forma i czas trwania mediacji

Czas trwania mediacji zależy od poziomu skomplikowania sprawy oraz woli stron, w tym intensywności/częstotliwości spotkań. Średnio wynosi około 3 miesiące. Mediacja, za zgodą stron, może odbywać się częściowo przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość. Decyzję w tym zakresie podejmują wspólnie strony i mediator prowadzący mediację.

3 Zakończenie mediacji

Z przebiegu mediacji mediator sporządza protokół, wskazując w nim jedynie miejsce i czas prowadzenia mediacji, dane uczestników oraz końcowy wynik mediacji.

Ugoda zawarta przed mediatorem może zostać zatwierdzona przez sąd w drodze postanowienia na posiedzeniu niejawnym. Jeżeli ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji, sąd zatwierdza ją poprzez nadanie jej klauzuli wykonalności, a tym samym staje się ona tytułem wykonawczym umożliwiającym dochodzenie roszczeń na wypadek, gdyby strona porozumienia uchylała się od realizacji podjętych zobowiązań.

JAK ROZPOCZĄĆ MEDIACJĘ?

Zawierając w obrocie gospodarczym umowę z udziałem podmiotów objętych kognicją Sądu Polubownego, warto zamieszczać w nich klauzulę mediacyjną:

Klauzula mediacyjna

„W przypadku zaistnienia pomiędzy stronami sporu wynikającego z umowy lub pozostającego w związku z umową, strony zobowiązują się do podjęcia próby jego rozwiązania w drodze mediacji. Mediacja prowadzona będzie przez Mediatorów Stałych Sądu Polubownego przy Prokuraturze Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z Regulaminem tego Sądu.”

Koszt mediacji

Opłata za postępowanie mediacyjne wynosi 5 tys. zł (łącznie od obu stron) i jest

uiszczana po jego zakończeniu. Jeżeli w trakcie postępowania odbyły się więcej niż 3 posiedzenia, opłata ulega zwiększeniu o 1 tys. zł za każde kolejne posiedzenie (maksymalnie do 10 tys. zł). Do opłaty dolicza się podatek VAT.

W przypadku mediacji ze skierowania sądu powszechnego koszty mediacji wynoszą maksymalnie 2 tys. zł plus wydatki mediatora.

K **Koncyliacja** to próba ugodowego rozwiązania sporu przez niezależnego i bezstronnego koncyliatora. Koncyliator, po zbadaniu sprawy, sam przedstawia stronom propozycję rozwiązania konfliktu, co zbliżone jest do rozstrzygnięcia podejmowanego przez arbitra.

Różnica jest jednak taka, że akceptacja zaproponowanego rozwiązania pozostaje wyłącznym uprawnieniem stron. Zadaniem koncyliatora jest opracowanie odpowiednich rozwiązań w formie propozycji koncyliacyjnej, którą zgodziłyby się zaakceptować strony.

KONCYLIACJA

KONCYLIACJA A MEDIACJA

K Mediacja jest trójstronnym procesem, kierowanym przez bezstronnego mediatora przy jednoczesnym udziale stron sporu. Mediator pomaga stronom znaleźć rozwiązanie, ale strony same są aktywne w przedstawianiu propozycji i poszukiwaniu porozumienia.

K W przypadku koncyliacji miejsce mediatora zajmuje koncyliator, który po analizie stanowisk oraz roszczeń stron, mocą swojego autorytetu, przedstawia propozycję koncyliacyjną mającą na celu zakończenie sporu, zaś sami zainteresowani nie biorą udziału w jej opracowaniu.

PRZEBIEG KONCYLIACJI

1 K Rozpoczęcie koncyliacji

Koncyliacja rozpoczyna się od pozyskania przez koncyliatora stanowisk oraz roszczeń obu stron wraz z ewentualnie załączonym materiałem dowodowym.

2 K Przebieg postępowania

Koncyliacja prowadzona jest co do zasady bez obecności stron. W ramach koncyliacji nie przeprowadza się dowodów ze świadków, z przesłuchania stron oraz z opinii biegłego, a stanowisko koncyliacyjne przedstawiane jest na podstawie wniosku, odpowiedzi na wniosek i załączonych do nich dokumentów. Koncyliator może poprosić o przekazanie dalszych dokumentów oraz stanowisk stron i innych osób, jeżeli uzna ich złożenie za niezbędne.

3 K Zakończenie postępowania

Na podstawie dokonanej analizy zgromadzonego materiału, koncyliator przedstawia Stronom propozycję koncyliacyjną, która nie jest dla nich obligacyjna. Z uwagi na powyższe, po otrzymaniu propozycji koncyliacyjnej strony mogą:

- przyjąć przedłożoną propozycję, kończąc w ten sposób spór;
- uznać przedstawione rozwiązanie za niewystarczające i poddać sprawę dalszym negocjacjom (już między stronami);
- zawrzeć ugodę modyfikując propozycję koncyliatora;
- w ogóle nie przyjąć propozycji koncyliacyjnej, nie ponosząc z tego powodu żadnych konsekwencji.

W ramach postępowania koncyliacyjnego możliwe jest zawarcie ugody, która tak, jak w przypadku postępowania mediacyjnego, może zostać zatwierdzona przez sąd.

JAK ROZPOCZĄĆ KONCYLIACJĘ?

Zawierając w obrocie gospodarczym umowy z udziałem podmiotów objętych kognicją Sądu Polubownego, a szczególnie w umowach zawieranych pomiędzy tymi podmiotami, warto zamieścić klauzulę koncyliacyjną.

K Klauzula koncyliacyjna

„W przypadku zaistnienia pomiędzy stronami sporu wynikającego z umowy lub pozostającego w związku z umową, strony zobowiązują się do podjęcia próby jego rozwiązania w drodze koncyliacji. Koncyliacja będzie prowadzona przez Koncyliatorów Stałych Sądu Polubownego przy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z Regulaminem tego Sądu.”

Zalety koncyliacji

- ▣ Szybkość i efektywność rozwiązania sporu.
- ▣ Uzyskanie przez strony opinii autorytetu zewnętrznego.
- ▣ Brak ryzyka pogorszenia sytuacji stron – w najgorszym razie, w przypadku braku akceptacji propozycji koncyliacyjnej, nic się nie zmieni i pozostanie dotychczasowy stan sprawy.
- ▣ Specjalistyczna wiedza koncyliatora w obsłudze prawnej podmiotów sfery publicznej oraz znajomość specyfiki działania tych podmiotów.
- ▣ Poufność postępowania.

▣ W przypadku braku klauzuli koncyliacyjnej strony mogą zawrzeć **umowę o koncyliację**. Mogą to uczynić samodzielnie lub za pośrednictwem Sądu Polubownego, składając **wniosek o zapytanie** drugiej strony, czy wyraża ona zgodę na polubowne rozwiązanie zaistniałego sporu w drodze koncyliacji.

Najwygodniej skorzystać z formularza (umowa o koncyliację) dostępnego na stronie internetowej Sądu sp.prokuratoria.gov.pl.

▣ Wypełniając formularz umowy o koncyliację można wskazać preferowanego koncyliatora z **listy Koncyliatorów Stałych** Sądu Polubownego (patrz str. 25).

▣ Po wyrażeniu zgody i obopólnej akceptacji koncyliatora, sprawa zostaje mu przekazana celem poprowadzenia postępowania.

Koszt koncyliacji

Opłata za postępowanie koncyliacyjne wynosi co do zasady 5 tys. zł (łącznie od obu stron) i jest uiszczana po jego zakończeniu. Do opłaty dolicza się podatek VAT.

ARBITRAŻ

▣ **Arbitraż** stanowi alternatywą wobec tradycyjnego postępowania sądowego formę rozstrzygnięcia sporów. Mówimy tu o rozstrzygnięciu, a nie o rozwiązywaniu sporu, jak ma to miejsce w mediacji czy koncyliacji. Istotą arbitrażu jest bowiem powierzenie przez strony sporu, na podstawie umowy (zapis na sąd polubowny), kompetencji do jego rozstrzygnięcia wybranym osobom, specjalistom w dziedzinie, której spór dotyczy.

ARBITRAŻ A KONCYLIACJA

▣ Koncyliator na podstawie przedstawionych przez strony stanowisk, mocą swojego autorytetu, przedstawia propozycję koncyliacyjną mającą na celu zakończenie sporu, zaś sami zainteresowani nie biorą udziału w jej opracowaniu. Przedstawiona propozycja nie jest dla stron wiążąca.

Arbitrzy na bazie pozwu i odpowiedzi na pozew oraz w wyniku przeprowadzonego z udziałem stron postępowania wydają wyrok. Wyrok Sądu Polubownego rozstrzygający o żądaniach stron jest ostateczny i może być uchylony jedynie na żądanie strony, w przypadku zaistnienia przesłanek określonych w art. 1206 kpc.

Wysokość opłaty

Opłata za przeprowadzenie postępowania arbitrażowego przed Sądem Polubownym wynosi 10 tys. zł. Do opłaty dolicza się należny podatek VAT. W przypadku, kiedy w sprawie o prawa majątkowe poddanej rozstrzygnięciu Sądu Polubownego wartość przedmiotu sprawy przekracza 200 tys. zł, wysokość opłaty za przeprowadzenie

postępowania wynosi 5% wartości przedmiotu sprawy plus należny podatek VAT, jednak nie więcej niż 100 tys. zł (włącznie z podatkiem VAT). W sprawach rozstrzyganych w składzie jednoosobowym wysokość opłaty ulega obniżeniu o 50%.

Zalety arbitrażu

- ▲ Poufność postępowania.
- ▲ Wpływ stron na wybór arbitra.
- ▲ Wybitne grono arbitrow.
- ▲ Postępowanie mniej sformalizowane niż przed sądem powszechnym.
- ▲ Szybkie i ostateczne rozstrzygnięcie sporu.
- ▲ Wyrok sądu polubownego ma po jego uznaniu przez właściwy miejscowo i rzeczowo sąd powszechny, moc prawną na równi z wyrokiem sądu powszechnego.

PRZEBIEG ARBITRAŻU

1 Rozprawa

Podobnie jak w sądzie powszechnym, sąd arbitrażowy bada sprawę na rozprawie, analizuje przedstawione dowody, w tym przesłuchuje świadków. Są jednak zasadnicze różnice. Strony mogą ustalić sposób prowadzenia postępowania dowodowego, np.: korzystać z prywatnych biegłych lub nawet przesłuchiwać ich przed sądem. Na rozprawie obecni są arbitrzy, strony oraz ewentualnie pełnomocnicy stron. Na rozprawę nie mają dostępu osoby trzecie. Arbitrzy zobowiązani są do dochowania poufności tak więc fakt sporu, jego przebieg oraz wynik nie będzie znany nikomu spoza grona jego uczestników.

2 Zakończenie postępowania

W trakcie postępowania arbitrażowego, na każdym jego etapie, strony mogą zawrzeć ugodę. Jeżeli strony nie skorzystają z możliwości zawarcia ugody, po przeprowadzeniu postępowania arbitrażowego Arbitrzy wydają wyrok, który nie podlega zaskarżeniu. Można wystąpić do sądu powszechnego z wnioskiem o jego uchylenie, ale jest to niezwykle trudne ze względu na bardzo ograniczone podstawy takiego uchylenia.

JAK ROZPOCZĄĆ ARBITRAŻ?

▲ Sąd Polubowny przy Prokuraturze Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej jest dedykowany przez ustawodawcę do rozstrzygania sporów pomiędzy państwowymi osobami prawnymi. Dlatego w zawieranych między nimi umowach można rozważać zamieszczenie zapisu na ten Sąd (klauzula arbitrażowa).

▲ Klauzula arbitrażowa

„Wszelkie spory wynikające z umowy lub pozostające w związku z umową będą rozstrzygane zgodnie z Regulaminem Sądu Polubownego przy Prokuraturze Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, przez arbitrow wyznaczonych zgodnie z tym Regulaminem.”

▲ Jeżeli pomiędzy stronami zaistniał spór, a nie zawarły one umowy o przeprowadzenie postępowania arbitrażowego (zapisu na sąd polubowny) i jedna z nich chciałaby go rozstrzygnąć w Sądzie Polubownym przy Prokuraturze Generalnej należy:

KROK 1

Złożyć za pośrednictwem Sądu wniosek o zapytanie drugiej strony, czy wyraża ona zgodę na polubowne rozstrzygnięcie zaistniałego sporu w drodze arbitrażu. Najwygodniej skorzystać z formularza (zapis na sąd polubowny) dostępnego na stronie internetowej Sądu sp.prokuratoria.gov.pl.

KROK 2

Wypełniając wniosek można wskazać preferowanego arbitra z listy **Arbitrow Stałych** Sądu Polubownego przy Prokuraturze Generalnej (patrz str. 18) lub spoza tej listy, jeżeli wybrana osoba spełnia określone w Regulaminie kryteria konieczne do pełnienia funkcji Arbitra Stałego Sądu Polubownego. Jeżeli strona nie dokona wyboru arbitra, to w jej zastępstwie arbiter zostanie wyznaczony przez Prezydium Sądu w trybie nominacji zastępczej. Arbitrzy wybrani przez strony lub w trybie nominacji zastępczej, wybierają trzeciego arbitra z listy Arbitrow Stałych Sądu Polubownego. Pełni on funkcję arbitra przewodniczącego. Możliwość wyboru przez strony arbitra spoza listy nie dotyczy przypadku, gdy strony wspólnie wybierają Arbitra Jedyne. Arbiter Jedyne może zostać wybrany wyłącznie z listy Arbitrow Stałych.

KROK 3

Wyrażenie zgody przez drugą stronę jest równoznaczne z dokonaniem zapisu na sąd polubowny.

KROK 4

Wszczęcie postępowania arbitrażowego następuje z chwilą złożenia pozwu i uiszczenia opłaty.

KROK 5

Sąd przesyła odpis pozwu drugiej stronie. Po otrzymaniu pozwu strona przeciwna składa odpowiedź na pozew.

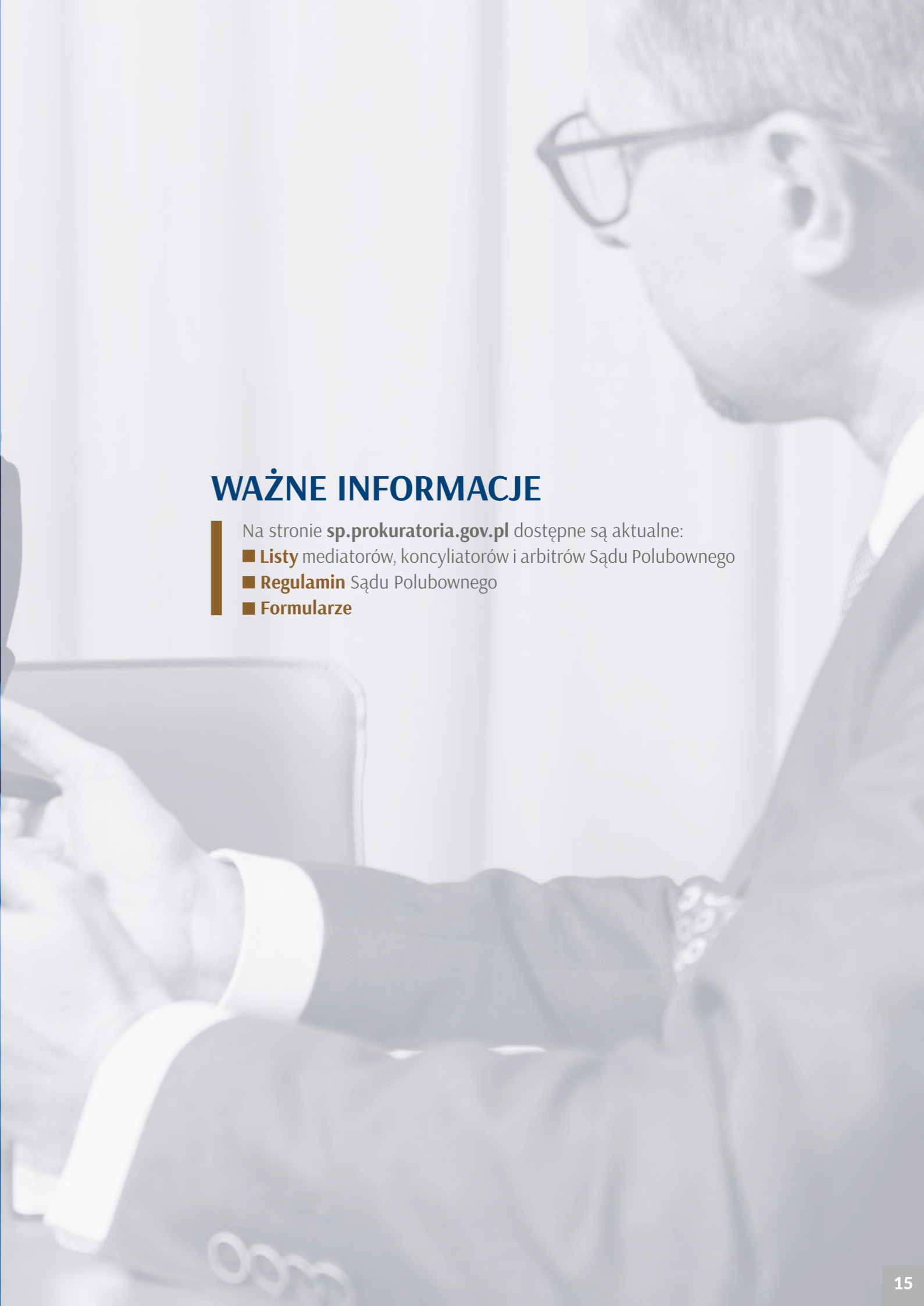

WAŻNE INFORMACJE

Na stronie sp.prokuratoria.gov.pl dostępne są aktualne:

- **Listy** mediatorów, koncyliatorów i arbitrów Sądu Polubownego
- **Regulamin** Sądu Polubownego
- **Formularze**

Sąd Polubowny

przy Prokuraturii Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej

Adres siedziby:

ul. Krucza 36 / Wspólna 6
00-522 Warszawa

Adres korespondencyjny:

ul. Hoża 76/78
00-682 Warszawa

---

tel. 22 695-85-04

fax. 22 695-81-11

sp@prokuratoria.gov.pl

W celu zasięgnięcia dodatkowych informacji, zapraszamy na sp.prokuratoria.gov.pl